

Кроки успіху

Розробка бізнес-плану впровадження нового виду продукції

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ	5
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДНІПРО»	11
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ВИДУ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ТОВ «ДНІПРО»	24
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	33
ДОДАТКИ	38

ВСТУП

Сьогодні потреба в бізнес-плані чітко простежується в плануванні діяльності підприємств та є одним з головних шляхів підвищення конкурентоздатності організації та диверсифікації виробництва, а саме виробництві нової продукції. Адже саме бізнес-план здатен обґрунтувати доцільність виробництва нової продукції з точки зору економічної та технічної складової.

Бізнес-план можна назвати найважливішим напрямком розвитку підприємства, він є планом того, що потрібно робити для того щоб бізнес став ефективним та приносив прибуток. З бізнес-плану починається створення і формування будь-якого підприємства, але він є новим для економіки нашої країни. Добре розроблений та обґрунтований бізнес-план є важливою частиною у процесі переговорів з партнерами або інвесторами. Таким чином, чим менше похибок буде зроблено, тим менше проблем та ризиків з'явиться у процесі реалізації підприємницької ідеї.

Проблемі розробки та впровадженню бізнес-плану присвячено багато праць вітчизняних та іноземних вчених, а саме: Бгашев М. В. [7] , Богомолова В.А. [9], Бланк І. А. [8], Лапигіна Ю. Н. [22], Краснік В.В [21], Липсиц І.А. [23], Орлова О.Р. [29], Уткін Е.А. [39] тощо.

Метою наукової роботи є теоретичне обґрунтування доцільності розробки та складання бізнес-плану та розробка практичних рекомендацій щодо реалізації бізнес-плану впровадження нового виду продукції.

Згідно з поставленою метою, в роботі було вирішено наступні завдання: уточнено поняття «бізнес-план»; узагальнено існуючі класифікації; визначено елементи бізнес-плану; проаналізовано техніко-економічний та фінансовий стан підприємства; надано рекомендації щодо обґрунтування доцільності впровадження нового виду продукції; розраховано економічну ефективність впровадження нового виду продукції.

Об'єкт дослідження – теоретичні та практичні аспекти формування бізнес-плану та створення бізнес-плану сільськогосподарського підприємства.

Предметом дослідження є підходи та методи розробки бізнес-плану нової продукції.

Теоретичною й методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері розробки та реалізації бізнес-плану.

Для досягнення поставленої мети в роботі використано такі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу – для уточнення категорійного апарату та структури бізнес-плану; системний підхід – для визначення взаємозв'язку джерел фінансування бізнес-плану та рівнем фінансово- господарської діяльності; статистичного та фінансового аналізу – для визначення фінансового стану ТОВ «ДНІПРО»; графічний – для візуалізації результатів.

Інформаційною базою є положення економічної теорії, дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі бізнес-планування, дані фінансової та статистичної звітності ТОВ «ДНІПРО».

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

В умовах мінливого зовнішнього середовища особливо складною задачею стає процес планування діяльності організації. Саме тому планування є однією з головних функцій менеджменту, а бізнес-планування є найважливішою ланкою цього напрямку.

Бізнес-план розробляється кожною організацією, незалежно від напрямків її діяльності і являє собою інструмент стратегічного планування. Його використовують для створення вектору прийняття управлінських рішень, презентації бізнесу-ідеї, ведення ділових переговорів з інвесторами, кредиторами тощо.

Перевагами використання бізнес-плану в організації є [11]:

1. Виявити та передбачати можливі загрози та ризики, до їх реального виникнення в практичній діяльності організації;
2. Залучити інвестиції, в тому числі іноземні;
3. Провести аналіз споживачів продукції та постачальників
4. Контролювати і управляти діяльністю організації;
5. Формувати і примножувати конкурентоспроможність організації в ринкових умовах її функціонування.

Кожен бізнес-план по своєму є унікальним, оскільки повинен відображати особливості розглянутого підприємства, галузі, а також містити певні положення, які враховують завдання його розробки .

До основних завдання бізнес-плану належать [51]:

1. Проведення маркетингових досліджень щодо виявлення потенційних споживачів продукції, яку виробляє організація;
2. Оцінки очікуваної прибутковості (рентабельності) бізнесу на основі зіставлення передбачуваних витрат на виробництво і об'єму реалізації продукції;
3. Виявлення можливих загроз зовнішнього середовища, в якому функціонує організація та розробка комплексу заходів щодо мінімізації ризиків та їх запобігання;

4. Обґрунтування критеріїв і показників, що характеризують позитивну або негативну динаміку становлення і розвитку бізнесу.

Бізнес-план повинен надавати коротку і ясну інформацію щодо всіх важливих аспектів розглянутої бізнес-моделі підприємства. При розробці бізнес-плану важливо зайвий раз переконатися, що використовувані фрази і пропозиції не містять подвійного змісту. Слід по можливості уникати дублювання інформації і непотрібних повторів, хоча найчастіше в бізнес-плані одна і та ж інформація може бути наведена в різних розділах та контекстах.

На сьогоднішній день існує безліч тлумачень терміну бізнес-план, тому розглянемо деякі трактування різних вчених у додатку А, **табл. А.1.**

Дослідивши різні тлумачення поняття «бізнес-план» багатьох вчених можна визначити що бізнес-план – це документ, який являє собою детальний перспективний план розвитку конкретного бізнесу, з техніко-економічним обґрунтуванням діяльності підприємств у ринкових умовах та програмою його діяльності.

Бізнес-план може бути розроблений як для нового підприємства, яке тільки створюється, а також для вже існуючих підприємств на черговому етапі їх розвитку. Оптимально сформульовані та обґрунтовані цілі і завдання розробки бізнес-плану допоможуть досягти поставлених перед собою ділових цілей організації.

Бізнес-план дає об'єктивне уявлення про розвиток організації, про необхідність вкладання коштів у проект та інформацію щодо окупності та прибутку від проекту.

Існує безліч видів бізнес-планів. Розглянемо варіанти класифікації різних авторів, які працювали над вивченням сутності бізнес-планів, представлені у додатку Б, табл. Б.1.

Проведений аналіз існуючих точок зору, щодо класифікації бізнес-планів, дав змогу розробити класифікацію (рис.1.1). На рисунку бачимо що бізнес-плани класифікуються за: масштабом, терміном реалізації, ступенем обмеженості ресурсів, характером та за складністю.

Рис. 1.1. Класифікація бізнес-планів

Така класифікація є більш придатною для всіх видів бізнес-плану так як охоплює всі загальні ознаки бізнес-планів

Процес розробки та реалізації бізнес-проекту являє собою чітко організовану процедуру, що складається з конкретних послідовно виконуваних операцій та повинен враховувати специфіку організації та галузі.

Так, наприклад, сільськогосподарський бізнес має особливості властиві лише йому, які необхідно враховувати у структурі бізнес-плану. Бізнес-плани, що стосуються впровадження нового виду продукції, пов'язані в основному із зміною спеціалізації та (або) обсягів виробництва.

Джерела і форми отримання коштів вказуються у фінансовому плані, а також терміни повернення вкладених інвесторами коштів, передбачувані доходи інвесторів та терміни їх отримання. Поділяються на власні та залучені кошти.

Власні кошти підприємства формуються за рахунок статутного капіталу організації; нерозподіленого прибутку; амортизаційних відрахувань.

Переваги використання власних коштів для фінансування проектів [35]:

1. Підвищується фінансова стійкість організації;
2. Формування та використання власних коштів відбувається стабільно;

3. Відсутні витрати на обслуговування боргу;
4. Спрощується процес прийняття управлінських рішень.

Для ефективного реалізації бізнес-плану на всіх його етапах необхідно визначити джерела фінансування, вибір яких є істотною частиною діяльності підприємства.

Найпоширенішими джерелами фінансування є [9]: самофінансування; кредитне фінансування; страхові відшкодування; бюджетна підтримка; кредити під активи; лізинг; залучення заощаджень населення та коштів іноземних інвесторів.

Сільськогосподарський бізнес потребує фінансування для своєї подальшої діяльності, хоча виробники галузі найчастіше діють за рахунок власних коштів, але цього не достатньо для забезпечення виробничих потреб, тому найчастіше залишаються низькорентабельними або збитковими.

Найбільш поширеним джерелом залучених коштів є комерційний банківський кредит. Кредитування здійснюється на основі наступних принципів: зворотності; терміновості; цільового характеру кредиту; платності; матеріальної забезпеченості кредиту.

Іншим зовнішнім джерелом фінансування є інвестиції. До основних видів інвестицій відносяться: дольову участь, прямі інвестиції; емісія цінних паперів. Як правило, фінансування через кредити краще для бізнес-проектів, пов'язаних з модернізацією вже діючих організацій. Тут ризик менше, ніж вкладення коштів у новостворювані об'єкти.

На сьогоднішній день у світовій практиці існують такі нормативні документи, які мають стандарти в бізнес-плануванні: ЮНІДО (UNIDO), КПМГ (KPMG), ТАСІС (TASIS), ЄБРР (EBRD). Найбільш поширені міжнародні стандарти в бізнес-плануванні розроблені Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), організацією United Nations Industrial Development Organization (UNIDO) і консалтинговою компанією KPMG (додаток В, табл. В.1).

Однак, враховуючи, що процес розробки бізнес-плану має свою внутрішню логіку, дотримання якої дозволяє систематизувати розрахунки основних показників бізнес-плану та розробку його структурних компонент у логічній послідовності, а

також узагальнення теоретичних та практичних аспектів бізнес-планування, дозволяють визначити оптимальну структуру обов'язкових розділів бізнес-плану.

Незважаючи на те, що для написання бізнес-плану розроблені різні методики (стандарти), всі вони мають загальну основу. В загальному вигляді бізнес-план включає наступні розділи [47].

1. Титульний лист: назва і адреса підприємства, імена засновників, суть пропонованого проекту, вартість проекту.

2. Резюме (короткий опис), в якому повинні бути вказані основні параметри проекту і його коротка характеристика. В обов'язковому порядку резюме повинно містити коротку інформацію про суть проекту, фінансові показники і показники ефективності (сума інвестицій, співвідношення позикових і власних коштів, термін окупності проекту (простий і дисконтований), рентабельність проекту), структуру продукту (послуги), обсяг випуску, гарантії проекту.

Резюме рекомендується готувати після того, як виконана вся робота по складанню бізнес-плану, в останню чергу. Тільки після того як бізнес-план написаний і продуманий, можна в стислій формі викласти його основний зміст. Основні вимоги до резюме – простота і лаконічність викладу, мінімум спеціальних термінів. Обсяг резюме не повинен перевищувати 1 – 2 сторінки.

3. Опис підприємства і галузі: поточна ситуація та тенденції розвитку галузі, потенційні конкуренти, очікувані споживачі, положення підприємства в галузі.

4. Дослідження ринку: характеристика ринків, на яких планується збут товарів, оцінка зовнішніх чинників, що впливають на зміну ринків, основні вимоги споживачів до товарів, оцінка продукції конкурентів та їх можливостей.

5. Аналіз ринку та план маркетингу. В даному розділі, як правило, призводять опис продукту, ємності ринку продукту, а також існуючі тенденції розвитку ринку. Закінчується розділ формулюванням місії і цілей діяльності підприємства і визначенням стратегії бізнесу.

6. Виробничий план. В даному розділі дається характеристика виробничого процесу, здійснюється розрахунок виробничих витрат і розробляється план виробництва. Цей розділ повинен докладним чином описувати шлях, за допомогою

якого підприємство планує ефективно проводити продукцію або послуги і поставляти їх споживачеві.

Виробничі фактори являють собою основу для фінансових розрахунків. Істотно важливо перерахувати всі витрати, необхідні для запуску виробничого процесу, а також отримання супутньої продукції, що утворюється в процесі основного виробництва, оскільки вона могла б мати певну комерційну цінність.

7. Організаційний план. Організаційний план повинен містити такі елементи: керівництво компанії та організаційну структуру підприємства.

Інвестори віддають перевагу сформованій команді керівників і ключових фахівців, поєднанню технічних, управлінських, комерційних та ділових навичок, їх утворення і досвіду роботи, наявними досягненням

9. Фінансовий план. Він призначений для визначення ефективності та фінансової спроможності проекту. Розділ може містити: інформацію про витрати, плановані доходи проекту, відповідальність позичальників та основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства.

10. Оцінка ризику: слабкі сторони підприємства, імовірність появи нових технологій, альтернативні стратегії, надійність партнерів і постачальників.

11. Додатки: перелік основних документів.

У процесі розробки бізнес-плану необхідно дотримуватися певної послідовності етапів виконання робіт. Тому сам процес розробки бізнес-плану повинен бути спланований. Структура будь-якого бізнес-плану може бути доповнена розділами, в яких буде висвітлюватися інформація, що представляє інтерес для потенційного інвестора.

Отже, бізнес-план є принципово новим для нашої економіки документом. На відміну від техніко-економічного обґрунтування бізнес-план детально характеризує всі основні аспекти майбутнього підприємства або бізнесу, в ньому аналізуються проблеми, з якими підприємство може зіткнутися, а також визначаються способи рішення подібних проблем.

РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДНІПРО»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ДНІПРО» розташоване у Генічеському районі Херсонської області. Підприємством з передовими технологіями, одне з провідних підприємств вирощування зернових та технічних культур, овочів, фрукти, ягід та займається тваринництвом, також є соціально-відповідальним [49]. На підприємстві працює 500 осіб, кожен офіційно оформлений, з повним соціальним пакетом.

Класифікатор видів економічної діяльності, або просто КВЕД, містить усі можливі напрямки роботи підприємств. Тобто, жодна юридична особа не може обійтися без цього ресурсу. Напрями роботи ТОВ «ДНІПРО» наведені у додатку Г, табл. Г.1.

Площу, урожайність та зібрані тони зернових культур можна проаналізувати в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Зернові культури ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Культура	Площа, га		Урожайність, ц		Зібрано, т	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Озима пшениця	4800	4950	43,88	38,89	21060	19250
Ярий ячмінь	1050	1200	39	20,00	4095	2400

До зернових культур у ТОВ «ДНІПРО» відноситься озима пшениця та ярий ячмінь. Якщо аналізувати урожайність озимої пшениці то можна побачити негативні показники, зменшення урожайності у 2019 р. на 4,99ц з гектару, хоча загальна площа посівів збільшилась на 150 га, це не дало змогу зібрати більше урожаю в порівнянні з 2018 роком, тому у 2019 р. маємо на 1810 т менше ніж у попередньому році. Ярий ячмінь також має різке зменшення урожайності на 19 ц/га, збільшення посівних площ на 150 га та зменшення зібраного урожаю на 1695 т.

Тому можна зробити висновок що зернові культури ТОВ «ДНІПРО» у 2019 році мали негативні фактори при вирощуванні що призвело до зменшення урожайності.

Основні показники вирощування технічних культур наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Технічні культури ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Культура	Площа, га		Урожайність, ц		Зібрано, т	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Соняшник	1845	2029	15,45	11,14	2850	2260

Серед технічних культур ТОВ «ДНІПРО» вирощує тільки соняшник, за яким також спостерігається зменшення урожайності з 15,45 ц/га до 11,14 ц/га, при збільшенні площі на 184 га, у 2019 р. було зібрано 2260 т, що на 590 т менше ніж у 2018 році.

Овочеві культури які вирощує підприємство можна розглянути у табл.2.3.

Таблиця 2.3

Овочі ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Культура	Площа, га		Урожайність, ц		Зібрано, т	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Цибуля	15	15	250	102,67	375	154

Серед овочів підприємство має лише цибулю, площа для вирощування цибулі не мала змін, урожайність у звітному році зменшилась більш ніж у два рази, а саме на 147,33 ц/га, валовий збір у 2018 р. становив 375 т, та у наступному році зменшився на 221 т.

По підприємству серед фруктів спостерігається найбільше різноманіття, весь перелік можна переглянути у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Фрукти ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Культура	Площа, га		Урожайність, ц		Зібрано, т	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Груша	10,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Персик	39,24	39,24	19,22	49,34	75,4	193,6
Слива	28,62	28,62	75,75	47,45	216,8	135,8
Черешня	29,35	29,35	9,61	11,69	28,2	34,3
Яблуна	96,70	107,70	30,19	48,00	291,9	517,0

Під грушевий сад було виділено 10 га, але по тій причині що сад є молодим, у перші роки він не приносить урожаю. Динаміка саду з персиками є позитивною, тому у порівнянні з попереднім роком, у звітному році урожайність збільшилась на 30,12 ц/га, та з 39,24 га у 2019 році було зібрано 193,6 т персиків. Урожайність сливи у звітному році зменшилась на 28,32 ц/га, тому було зібрано 135,8 т. Своєю урожайністю на 2,08 ц/га збільшили черешні, сад розкинувся на 29,35 га, та у 2019 р. було зібрано 34,3 т що на 6,1 т більше ніж у попередньому році. Яблуневий сад має збільшення по всім показникам, площа збільшилась на 11 га, урожайність складає 17,81 ц/га, а зібрано на 225,1 т більше.

Серед ягід агропідприємство вирощує виноград та полуницю, динаміку зміни показників ягід можемо спостерігати у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Ягоди ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Культура	Площа, га		Урожайність, ц		Зібрано, т	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Виноградники	20	20	8,25	38,5	16,5	77
Полуниця, суниця	5	5	14,6	50,8	7,3	25,4

Виноградники підприємства простяглися на 20 га. Маючи у 2018 р. показник урожайності 8,25 га, у 2019 р. було збільшено цей показник на 30,25 ц/га, тому з 20 га у звітному році було зібрано 77 т. Полуниця займає лише 5 га, з урожайністю 14,6 ц/га у 2018 р. збільшила у 2019 р. до 50,8 ц га, валовий збір у звітному році становив 25,4 т.

Підприємство займається вівчарство та збирає вовну, показники тваринництва можна переглянути у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Тваринництво ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Вид	Показники		Одиниця виміру
	2018	2019	
Вівчарство	187	124	голови
Вовна	867	600	ц

У звітному році при розведені овець підприємство мало 124 голови, це на 63 голови менше ніж у попередньому році. Що стосується вовни, із-за зменшення поголів'я її також стало менше на 267 ц. Таким чином даний район сприяє вдалому вирощуванню сільськогосподарської продукції, адже є всі умови для її вирощування та збуту, що робить підприємство сильним конкурентом.

Для визначення основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства використаємо форму 1 «Баланс» та форму 2 «Звіт про фінансові результати» (додаток Д).

У табл. 2.7 наведено середню вартість сукупного та власного капіталу.

Таблиця 2.7

Вартість капіталу ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Одиниця виміру	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
1. Середня вартість сукупного капіталу	Тис. грн.	61525,0	81175	19650,0	131,9
2. Середня вартість власного капіталу	Тис. грн.	60075,5	78334	18258,5	130,4

З табл. 2.7 видно що середня вартість сукупного капіталу у 2019 році зросла на 19650 тис. грн. та становила 81175 тис. грн., а середня вартість власного капіталу у 2018 році становила 60075,5 тис. грн., а у 2019 році – 78334 тис. грн, у відсотковому вимірі зросла на 30,4 %

Для здійснення цілей підприємництва кожне підприємство повинне мати необхідні економічні ресурси.

Аналіз руху та технічного стану основних засобів починається з розрахунку величини вартості ОФ на початок та кінець року. Далі розраховується їх темп росту шляхом зіставлення значень показників на кінець року зі значеннями показника на початок періоду, виражене у відсотках [1].

Динаміку зміни показників ресурсів ТОВ «ДНІПРО» можна розглянути у табл. 2.8.

Аналіз ресурсів ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Одиниця виміру	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
1. Основні засоби:					
1.1. За первинною вартістю на кінець року	Тис. грн.	40285	48290	8005	119,9
1.2. За залишковою вартістю на кінець року	Тис. грн.	17568	23444	5876	133,4
1.3. Знос на кінець року	Тис. грн.	22717	24846	2129	109,4
1.4. Середня вартість	Тис. грн.	38104	44287,5	6183,5	116,2
2. Оборотні активи:					
2.1. Усього на кінець року	Тис. грн.	31957	51553	19596	161,3
2.2. Запаси на кінець року	Тис. грн.	53509	79339	25830	148,3
2.3. Дебіторська заборгованість на кінець року	Тис. грн.	4985	10768	5783	216,0
2.4. Грошові кошти на кінець року	Тис. грн.	290	1190	900	410,3
2.5. Середні залишки оборотних коштів	Тис. грн.	31545,5	41755	10209,5	132,4
3. Середня кількість працівників	Осіб	494	471	-23	95,3

По всім показникам, у табл. 2.8, спостерігається абсолютне зростання, окрім показника середньої кількості працівників. У 2018 р. середня кількість працівників становила 494 особи, що на 23 чоловіка більше ніж у 2019 р. Знос основних засобів на кінець року у 2019 році склав 24846 тис. грн., що на 2129 тис. грн. більше ніж у 2018 році. Середня вартість основних засобів у звітному році збільшилася на 6183,5 тис. грн. Щодо оборотних активів, то на кінець звітного року їх вартість збільшилась на 19596 тис. грн. (темп зростання – 161,3%). Запаси збільшили на 25830 тис. грн. (148,3%), дебіторська заборгованість також збільшилась на кінець звітного року на 5783 тис. грн. (216%). А грошові кошти збільшилися на 900 тис. грн., темп зростання складає 410,3%. Середні залишки коштів значно підвищились у порівнянні з минулим роком на – 10209,5 тис. грн., тобто темп зростання склав 132,4%.

Економічна ефективність виробництва може бути виражена через її критерій і показники, такі показники наведено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз основних економічних показників ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Одиниця виміру	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів робіт послуг)	Тис. грн.	45760	71273	25513	155,8
Операційні витрати	Тис. грн.	53710	72506	18796	134,9
Собівартість реалізованої продукції	Тис. грн.	36371	33696	-2675	92,6

Аналізуючи економічні показники ТОВ «ДНІПРО», бачимо, що чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 25513 тис. грн., темп зростання склав 155,8%, операційні витрати у 2019 році також збільшились, на 18796 тис. грн. (темп зростання 134,9%), а собівартість реалізованої продукції зменшилась на 2675 тис. грн. (92,6%).

Ефективність виробничої, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства виражається в досягнутих фінансових результатах, показники яких наведено у табл. 2.10. Основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. Збиток підприємства означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки носять регулярний характер, то врешті-решт будуть витрачені всі фінансові ресурси і підприємство збанкрутує [24].

Таблиця 2.10

Аналіз фінансових показників ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Одиниця виміру	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Валовий прибуток	Тис. грн.	9389	37577	28188	400,2
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	Тис. грн.	6994	29683	22689	424,4
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	Тис. грн.	6777	29740	22963	438,8
Чистий прибуток	Тис. грн.	6777	29740	22963	438,8

Аналізуючи фінансові результати, ми спостерігаємо збільшення показників у звітному році з великим темпом зростання. Валовий прибуток збільшився на 28188 тис. грн., тобто темп зростання склав 400,2 %. Прибуток від операційної діяльності у 2019 р. складав 29683 тис. грн., що у порівнянні з 2018 р. більше на 22689 тис. грн. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування також має добру тенденцію до зростання, у 2019 р. збільшився на 22963 тис. грн. Чистий прибуток у звітному році також збільшився на 22963 тис. грн., темп зростання складає 438,8%.

У табл. 2.11 наведена методика визначення прибутку від реалізації продукції, значення та динаміка змін показників прибутку від реалізації продукції ТОВ «ДНІПРО».

Таблиця 2.11

Формування та аналіз прибутку від реалізації продукції ТОВ «ДНІПРО»

Показники	Розрахунок або код рядка, Ф№2	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	2000	45 760	71 273	25 513	155,8
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	2050	36 371	33 696	-2 675	92,6
Адміністративні витрати, тис. грн.	2130	2 478	2 612	134	105,4
Витрати на збут, тис. грн.	2150	3 483	6 796	3 313	195,1
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	p.2+p.3+p.4	42 332	43 104	772	101,8
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	p.1-p.5	3 428	28 169	24 271	821,7

Випередження темпу приросту повної собівартості реалізованої продукції над темпом приросту чистого доходу від реалізації продукції свідчить про екстенсивний шлях розвитку підприємства, але з табл. 2.11 спостерігається зворотне, що свідчить про інтенсивний шлях розвитку. Повна собівартість реалізованої продукції збільшилась лише на 1,8%, а прибуток від реалізації продукції збільшився у 8 разів.

Ефективне використання ресурсів – найважливіший фактор забезпечення платоспроможності, кредитоспроможності й фінансової стабільності господарських

організацій [42]. Для оцінки наявності та ефективності використання ресурсів підприємства у 2018 – 2019 роках використано показники наведені у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз ефективності використання ресурсів ТОВ «ДНПРО»
у 2018 – 2019 роках

Показники	Одиниця виміру	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Коефіцієнт зносу основних засобів		0,56	0,51	-0,05	91,1
Продуктивність праці на 1 працівника	тис. грн. / особу	92,63	151,32	58,69	163,4
Фондовіддача,	грн./грн.	1,2	1,6	0,4	133,3
Коефіцієнт обіговості оборотних засобів	оборот	1,4	1,7	0,3	121,4
Коефіцієнт закріплення оборотних засобів	грн./грн.	0,7	0,6	-0,1	85,7
Середній період обороту оборотних засобів	днів	257,1	211,7	-45,4	82,3
Коефіцієнт обіговості активів	оборот	0,7	0,9	0,2	128,6
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості	оборот	10,1	9,7	-0,4	96,0
Середній період обороту дебіторської заборгованості	днів	35,6	37,1	1,5	104,2
Коефіцієнт обіговості кредиторської заборгованості	оборот	106,5	146,1	39,6	137,2
Середній період обороту кредиторської заборгованості	днів	3,4	2,5	-0,9	73,5
Коефіцієнт обіговості запасів	оборот	2,2	1,8	-0,4	81,8
Середній період зберігання запасів	днів	163,6	200	36,4	122,2
Тривалість операційного циклу	днів	199,2	237,1	37,9	119,1

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що становище підприємства покращилося. Майже всі основні показники 2019 р. у порівнянні із 2018 р. збільшилися. Все це веде до поліпшення фінансового становища підприємства. Наприклад, продуктивність праці на 1 працівника основного контингенту збільшилась на 58,69 тис. грн./особу; фондовіддача збільшилась свій

показник на 0,4; коефіцієнт обіговості оборотних засобів збільшився на 0,3 обороти. Середній період обороту оборотних засобів зменшився на 45 днів; середній період обороту дебіторської заборгованості збільшився на 1,5 днів; середній період обороту кредиторської заборгованості зменшився на 0,9 днів. Середній період зберігання запасів у 2018 року становив 163 дні, а у 2019 році збільшився до 200 днів; тривалість операційного циклу також зросла на 37,9 днів. Ефективне використання ресурсів – найважливіший фактор забезпечення платоспроможності, кредитоспроможності й фінансової стабільності господарських організацій, підтримки їх конкурентоспроможності, формування достатніх ресурсів для розвитку й одержання достатнього прибутку з метою залучення різноманітних інвесторів [26].

Аналіз фінансового стану за даними фінансової звітності є необхідною умовою оцінки якості господарської діяльності підприємства, надає можливість оцінити його платоспроможність і ліквідність, рівень фінансової стійкості й ділової активності, обсяги і якість дебіторської та кредиторської заборгованості. Під ліквідністю розуміють спроможність підприємства перетворювати свої активи на гроші без втрат їх ринкової вартості для покриття всіх необхідних платежів у міру настання їх строків та швидкість здійснення цього перетворення [43].

Показники які аналізують ліквідність та платоспроможність ТОВ «ДНІПРО» занесені до табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз ліквідності та платоспроможності ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Розрахунок	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти і їх еквіваленти / Поточні зобов'язання	0,2	0,3	0,1	150
Коефіцієнт поточної ліквідності	(Оборотні активи – Запаси)/ Поточні зобов'язання	3,1	2,9	-0,2	93,5
Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	18,7	12,9	-5,8	68,9

Коефіцієнт ліквідності при мобілізації	(Грошові кошти + Запаси) / Поточні зобов'язання	15,8	10,3	-5,5	65,2
Коефіцієнт власної платоспроможності	(Оборотні активи – Поточні зобов'язання) / Поточні зобов'язання	17,7	11,9	-5,8	67,2
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення	Власний капітал / Необоротні активи	1,9	2,1	0,2	110,5

Аналізуючи табл. 2.13, спостерігаємо збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності з 0,2 до 0,3, котрий показує, яку частину заборгованості можливо погасити за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, рекомендоване значення цього показника: 0,15 – 0,2. Коефіцієнт поточної ліквідності знижується, що свідчить про необхідність активізації роботи з дебіторами. У 2019 році цей показник становив 2,9, що свідчить про активну роботу з дебіторами. У звітному році коефіцієнт загальної ліквідності становить 12,9, що свідчить про повну готовність підприємства для покриття зобов'язань. Коефіцієнт власної платоспроможності залежить від специфіки виробничої та комерційної діяльності підприємства. У 2019 році коефіцієнт мав значення – 11,9, що на 5,8 менше ніж у попередньому році. Коефіцієнт ліквідності при мобілізації запасів відображає ступінь залежності підприємства від товарно-матеріальних запасів. Тому з показником 10,3 можна сказати що у підприємства достатня мобілізація запасів для покриття поточних зобов'язань. Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення характеризує рівень дотримання фінансової рівноваги підприємства. У 2019 р. показник мав значення 2,1, що на 0,2 більше ніж у попередньому році, показник перевищує рекомендоване значення .

Фінансова стійкість забезпечує стабільну платоспроможність на перспективу, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів і витрат та грошових потоків, тому наступним етапом аналізу фінансової стійкості підприємства є оцінка платоспроможності та здійснюється шляхом розрахунку показників наведених у табл. 2.14.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Розрахунок	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Коефіцієнт фінансової стійкості	р.1495балансу/ (р.1595+1695+ 1665 балансу)	37,2	23,4	-13,80	62,9,0
Коефіцієнт фінансової	р.1495балансу/ р.1900балансу	0,97	0,95	-0,02	97,92
Коефіцієнт заборгованості (фінансової напруги)	(р.1595+1695+ 1665 балансу)/ р.1495балансу	0,03	0,04	0,01	133,33
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	(р.1195–1695 балансу)/ р.1195 балансу	0,94	0,92	-0,02	97,87
Коефіцієнт маневрування	(р.1195–1695 балансу)/ р.1495 балансу	0,47	0,51	0,04	108,51
Коефіцієнт постійного активу	р.1095балансу/ р.1495 балансу	0,52	0,49	-0,03	94,23
Коефіцієнт відношення необоротних та оборотних активів	р.1095балансу/ р.1195 балансу	1,04	0,88	-0,16	84,62

За даними табл. 2.14, бачимо що не всі показники зростають. Коефіцієнт фінансової стійкості (рекомендоване значення 0,6 – 0,7) перевищує рекомендоване значення, у звітному році цей коефіцієнт становить 23,4, що на 13,8 менше ніж у попередньому році. Коефіцієнт фінансової незалежності у звітному році зменшився лише на 0,02, та становив 0,95. Коефіцієнт заборгованості у звітному році має значення 0,4, що на 0,1 більше ніж у 2018 р., рекомендоване значення не повинно перевищувати 0,5, з тенденцією до зменшення. Коефіцієнт маневрування у звітному році становив 0,51, що на 0,04 більше попереднього року. Коефіцієнт постійного активу у попередньому році становив 0,52, це на 6% більше ніж у звітному році, рекомендованим значенням є зростання цього показника. Коефіцієнт відношення необоротних і оборотних активів з 1,04 у 2018 р. зменшився до 0,88.

Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів та динаміки показників оборотності і здійснюється шляхом розрахунку коефіцієнтів у табл. 2.15.

Аналіз ділової активності ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Розрахунок	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Коефіцієнт загальної оборотності активів	Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)/ Сер. вартість активів	0,74	0,88	0,14	118,92
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	Собівартість реалізації товарів (робіт, послуг)/ Сер. залишок матеріалів за звіт. період	1,40	1,01	-0,39	72,14
Коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва	Собівартість реалізації товарів (робіт, послуг)/ Сер. залишок незавершеного виробництва за звіт. період	2,76	2,35	-0,41	85,14
Коефіцієнт оборотності готової продукції	Собівартість реалізації товарів (робіт, послуг)/ Сер. залишок готової продукції за звіт. період	4,20	2,39	-1,81	56,90
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Сер. вартість запасів / Сер. за звітний період КЗ	60,39	68,04	7,65	112,67
Термін одного обороту кредиторської заборгованості	(Сер. КЗ за товари, роботи, послуги/ Сер. вартість запасів)*365	6,04	2,68	-3,36	44,37
Фондовіддача	Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)/ Сер. вартість основних засобів	1,2	1,6	0,4	133,33

Коефіцієнт загальної оборотності активів у 2019 р. становив 0,88, що на 19% більше ніж у попередньому році, збільшення цього коефіцієнта свідчить про ефективніше і раціональніше використання ресурсів, прискорення розрахунків, удосконалення технології, модернізацію, автоматизацію. Коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва у звітному році зменшився на 0,41, та становив 2,35, також зменшився коефіцієнт оборотності готової продукції з 4,2 у 2018 р. до 2,39 у 2019 р. Зменшення цих коефіцієнтів свідчить про недостатнє завантаження виробничих потужностей, зростання дебіторської заборгованості. У 2019 році показник оборотності кредиторської заборгованості становив 68,04, в порівнянні з

попереднім роком він збільшився на 7,65, прискорення оборотності – негативна тенденція, яка може призвести до погіршення ліквідності. Фондовіддача – це розмір доходу, отриманого на 1 гривню основних засобів. Рекомендованим є збільшення показника, саме так і відбувається на підприємстві, з 1,2 значення зросло до 1,6.

Аналіз рентабельності підприємства дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у підприємство та раціональність їхнього використання. У практиці господарювання аналіз рентабельності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких основних коефіцієнтів рентабельності як у табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Аналіз рентабельності ТОВ «ДНІПРО» у 2018 – 2019 роках

Показники	Розрахунок	Попередній рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
				Абсолютне	Темп зростання
Коефіцієнт рентабельності активів	Чистий прибуток/ Середня вартість активів	0,11	0,36	0,25	327,27
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Чистий прибуток/ Середня вартість власного капіталу	0,11	0,38	0,27	345,45
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	Прибуток/ Витрати на виробництво і збут	0,08	0,65	0,57	812,5

Рекомендованим значенням для всіх коефіцієнтів рентабельності є їх збільшення. Коефіцієнт рентабельності активів характеризує ефективність використання активів підприємства, з наведених, у табл. 2. 16, розрахунків можна спостерігати збільшення коефіцієнта з 0,11 до 0,39. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства, тому можна зробити висновок що вкладати кошти у ТОВ «ДНІПРО» є ефективним рішенням, адже у 2019 р. показник становив 0,38, що на 0,27 більше ніж у попередньому році. Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності, спостерігається різке підвищення даного коефіцієнту, у 2018 р. – 0,08, а у 2019 р. – 0,65, це на 0,57 більше .

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ВИДУ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ТОВ «ДНІПРО»

На основі фінансово-господарського аналізу виявлено потребу підприємства у збільшенні урожайності деяких культур та вирощування нової культури. Запропоновано варіанти удосконалення діяльності:

Вирощування моркви, нова для підприємства культура, яка дозволить розширити ринки збуту та збільшити прибуток. Використовуватиметься для виробництва соків або для реалізації заготівельним організаціям.

Вирощування озимої пшениці, проведений аналіз діяльності підприємства, показав необхідність збільшення урожайності озимої пшениці, із-за низької урожайності наявного сорту підприємство втрачає велику частину прибутку.

Розглянемо більш детально перший варіант удосконалення діяльності. В даному проекті розглядається вирощування моркви у відкритому ґрунті.

Мета проекту:

Отримання прибутку від діяльності.

Розширення асортименту продукції.

Отримання якісної продукції (моркви), яка буде конкурентоспроможною на ринку овочів.

Забезпечення населення прилеглих і, по можливості, віддалених населених пунктів виробленою продукцією.

Підприємство має сучасний цех по виробництву натурального соку торгової марки «Краса Азова». Підприємство планує постачати цим соком весь південь України [55]. На даний момент виробляється тільки яблуневий сік. Для збільшення асортименту продукції пропонується запустити лінію яблучно-морквяного соку. Для цього є все необхідне обладнання, але підприємство не вирощує моркву.

Моркву можна використовувати не тільки при виробництві соку, але й реалізувати в області. Тому розглянемо перспективи вирощування моркви.

В табл. 3.1 розглянемо планові показники вирощування моркви.

Таблиця 3.1

Планування обсягів виробництва моркви

Показники	Значення показника
Площа, га	10
Урожайність, ц/га	300
Валовий збір: в первісно оприбуткованій вазі в вазі після доробки	3000 2850
Норми висіву насіння, кг/га	6,5
Мертві відходи, %	5%

Всього планується виростити на 10 га землі 3000 ц моркви, з них можливих відходів 150 ц, при нормі висіву 6,5 кг/га.

Розглянемо другий варіант удосконалення діяльності підприємства, а саме вирощування нового сорту озимої пшениці.

Мета проекту:

Підвищення урожайності за рахунок впровадження нового сорту.

Збільшення прибутку від вирощування озимої пшениці.

У табл. 3.2 наведено планові обсяги виробництва озимої пшениці.

Таблиця 3.2

Планування обсягів виробництва озимої пшениці

Показники	Значення показника
Площа, га	200
Урожайність, ц/га	56,6
Валовий збір: в первісно оприбуткованій вазі в вазі після доробки	11320 10980
Норми висіву насіння, кг/га	220
Мертві відходи, %	3%

Виходячи з даних табл. 3.2, виявлено, що для нового сорту у перший рік планується використати 200 га землі для визначення потреби у заміні сорту. В результаті отримання більш урожайної пшениці, підприємство зможе збільшити валове виробництво продукції. Собівартість зменшиться і при одночасному збільшенні ціни реалізації прибуток на 1ц буде збільшуватися.

Обидва запропоновані варіанти є ефективними та фінансово вигідними, тому підприємство може не вибирати, а запровадити два варіанти для удосконалення діяльності. Підприємство забезпечене засобами виробництва та трудовими ресурсами. Для визначення витрат на виробництво моркви складемо кошторис у табл. 3.3

Таблиця 3.3

Кошторис витрат на виробництво моркви, грн.

Витрати за елементами та статтями	Всього витрат	В розрахунку	
		На 1 га	На 1 ц
Витрати на оплату праці	101619,21	10161,92	35,66
Відрахування на соціальні заходи	37599,11	3759,91	13,19
Матеріальні витрати	116632,42	11663,24	40,92
В тому числі:			
насіння та садивний матеріал	10120,00	1012,00	3,55
добрива	29450	2945,00	10,33
засоби захисту рослин	8025,645	802,56	2,82
роботи і послуги	15000	1500,00	5,26
паливо і енергія	49819,2728	4981,93	17,48
витрати на утримання основних засобів (поточний ремонт)	4217,51	421,75	1,48
Інші прямі витрати	14326,26	1432,63	5,03
В тому числі:			
амортизація	6326,26	632,63	2,22
плата за оренду земельних паїв	8000	800,00	2,81
Загальновиробничі витрати	13508,85	1350,88	4,74
Всього	283685,84	28368,58	99,54

Всього на вирощування моркви було витрачено 283685 грн., з них на оплату праці – 101619,21 грн., відрахування на соціальні заходи – 37599,11грн., матеріальні витрати – 116632,42 грн., інші прямі витрати – 14326,26, загальновиробничі витрати – 13508,85 грн. На 1 га було витрачено 28368 грн., а на 1 ц – 2850 грн.

За допомогою кошторису (табл. 3.3) можна розрахувати собівартість моркви.

Валовий збір – 2850 ц;

Витрати – 283685,84 грн.;

Розрахунок 1 ц моркви: $283685,84 / 2850 = 99,54$ грн.

Тобто, витрати підприємства на 1 ц становлять 99,54 грн.

Розроблено кошторис витрат на виробництво озимої пшениці (табл. 3.4), за допомогою якого встановлено загальний обсяг витрат на виробництво продукції.

Таблиця 3.4

Кошторис витрат озимої пшениці, грн.

Витрати за елементами та статтями	Всього витрат	В розрахунку	
		На 1 га	На 1 ц продукції
Витрати на оплату праці – всього	46499,39	232,50	4,23
Відрахування на соціальні заходи	17204,77	86,02	1,57
Матеріальні витрати – всього	2327266,67	11636,33	211,95
в тому числі:			
насіння та садивний матеріал	440000,00	2200,00	40,07
Добрива	600000,00	3000,00	54,64
засоби захисту рослин	107935,00	539,68	9,83
роботи і послуги	248800,00	1244,00	22,66
ПММ	210555,40	1052,78	19,18
Електроенергія	707935,00	3539,68	64,47
поточний ремонт	12041,27	60,21	1,10
Амортизація	18061,91	90,31	1,64
Інші прямі витрати – всього	360451,64	1802,26	32,83
в тому числі:			
плата за оренду земельних паїв	240000,00	1200,00	21,86
загально виробничі витрати	120451,64	602,26	10,97
Всього	2889936,02	13847,42	263,19

Сукупні витрати на виробництво озимої пшениці у ТОВ «ДНІПРО» складатимуть 2889,9 тис. грн., з них на оплату праці – 46499,39 грн., на соціальні заходи – 17204,77 грн., матеріальні витрати – 2327266,67 грн., амортизація – 18061,91 грн., інші прямі витрати – 360451,64 грн. В розрахунку на 1 га витрати склали 13847 грн., а на 1ц продукції – 263 грн.

Розрахунок собівартості є невід’ємною частиною техніко-економічного аналізу. Розрахунок собівартості 1ц зерна:

1. Валовий збір зерна – 11320 ц
 2. Кількість зерновідходів у зерні 10% від валового збору – 1132 ц
 3. В зерновідходах міститься 40% зерна
 4. Витрати на пшеницю – 2889936,02 грн.
1. Кількість повноцінного зерна пшениці: $11320 - 1132 = 10188$ ц
 2. Кількість повноцінного зерна в зерновідходах: $1132 * 40\% = 452,8$ ц

3. Кількість повноцінного зерна з зерновідходами: $10188 + 452,8 = 10640,8$ ц

4. Собівартість 1 ц повноцінного зерна: $2889936,02 / 10640,8 = 271,60$ грн.

5. Собівартість 1 ц зерновідходів: $271,60 * 452,8 / 1132 = 108,64$ грн.

Таким чином собівартість 1 ц повноцінного зерна буде становити 271,60 грн.

Ефективність вирощування моркви залежить від багатьох факторів, найважливішими факторами є: рівень урожайності та витрати на її формування. Показники ефективності вирощування моркви представлено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Показники ефективності вирощування моркви

№	Показники	1 варіант
1	Кількість реалізованої продукції, ц	2850,0
2	Собівартість реалізованої продукції, грн.	285046,0
3	Виручка від реалізації продукції, грн.	912000,0
4	Прибуток (+), збиток (-), грн.	+ 626954,0
5	Середня ціна реалізації грн./ц	310,0
6	Собівартість одиниці продукції, грн.	99,54
7	Прибуток на одиницю продукції, грн.	220,0

За даними табл. 3.5 видно, що варіант вирощування моркви є достатньо прибутковим. Від реалізації моркви отримуємо прибуток у розмірі 626954 грн., при собівартості – 285046 грн. Рівень товарності становить 100 %, а рівень рентабельності – 59,1 %.

Чиста теперішня вартість (NPV) – це абсолютна сума ефекту від здійснення інвестицій, тобто різниця між сумою грошових надходжень, які виникають внаслідок реалізації інвестиційного проекту, дисконтованих до поточної вартості і сумою дисконтованих всіх витрат, які необхідні для реалізації інвестиційного проекту [32]. Чиста теперішня вартість розраховується за формулою 3.1.

Чиста теперішня вартість (net present value) розраховується за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{P_t}{(1+i)^t} - IC, \quad (3.1)$$

де n – період життєвого циклу інвестиційного проекту, років;

t – порядковий номер року;

P_t – прибуток t -го року, грн.;

i – дисконтна ставка, виражена десятковим дробом;

IC – стартові інвестиції, грн.

Якщо $NPV < 0$, проект збитковий, його варто відхилити.

Якщо $NPV > 0$, проект прибутковий, його варто прийняти.

Якщо $NPV = 0$, проект ні прибутковий, ні збитковий.

Розрахунок чистої приведеної вартості грошового потоку при реалізації моркви представимо в табл. 3.6, де відображено грошові надходження по місяцям.

Таблиця 3.6

Розрахунок чистої приведеної вартості грошового потоку реалізації моркви

Місяці	Чистий грошовий потік, грн.	Ставка дисконту, %	Дисконтований чистий грошовий потік, грн..
Квітень	0	15	0
Травень	0	15	0
Червень	0	15	0
Липень	0	15	0
Серпень	912000	15	453425
Всього	912000	–	453425

$$NPV = 453425 - 283686 = 169739 \text{ грн.}$$

Отриманий результат перевищує нульове значення, що свідчить про прибутковість проекту та вигідність для інвестора.

Показник NPV дає відповідь, чи доцільно інвестування, але не говорить про відносний рівень зростання капіталу інвестора. Для відповіді на це питання використовуємо показник індексу прибутковості (3.2). Індекс прибутковості інвестицій (profitability index) розраховується за формулою:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{P_t}{(1+i)^t}}{IC}, \quad (3.2)$$

Якщо $PI < 1$, проект збитковий, його варто відхилити.

Якщо $PI > 1$, проект прибутковий, його варто прийняти.

Якщо $PI = 1$, проект ні прибутковий, ні збитковий.

$$PI = 453425 / 283686 = 1,59$$

З розрахунків бачимо що отримане значення $PI > 1$, що свідчить про прибутковість проекту та доцільність його прийняття.

У випадку, коли інвестиції здійснюються разово, а щорічні прогнозовані надходження дорівнюють один одному, показник строку окупності інвестицій обчислюється за формулою (3.3):

$$PP = \frac{I}{\text{ЧДП}_c} \quad 3.3)$$

де, ЧДП_c – середньорічна сума грошового потоку в приведеній вартості.

Період окупності проекту складе:

$$PP = 283686 / 453425 = 0,63 \text{ років}$$

Тобто початкові вкладення для функціонування підприємства з урахуванням тимчасового чинника вартості грошей покриваються через 0,63 років.

Таким чином, з розрахунків видно, що при використанні стартового капіталу в розмірі 285046 грн. проект є економічно ефективним і фінансово реалізованим на всіх етапах його реалізації.

Економічна ефективність озимої пшениці обумовлена рівнем урожайності та витратами на її формування. Для визначення економічної ефективності процесу вирощування зерна озимої пшениці використаємо табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Показники економічної ефективності виробництва озимої пшениці

№	Показники	1 варіант
1	Кількість реалізованої продукції	9200,0
2	Собівартість реалізованої продукції	2498720,0
3	Виручка від реалізації продукції	3772000,0
4	Прибуток(+) збиток (-)	1273280,0
5	Середня ціна реалізації	410,0
6	Собівартість одиниці продукції, грн	271,6
7	Прибуток на одиницю продукції, грн	138,4

За даними розрахунками в табл. 3.7 бачимо що реалізація озимої пшениці є прибутковою – 1273280 грн., прибуток на одиницю продукції – 217,6 грн. Для новостворених підприємств потрібно шукати вихід на нові ринки збуту не тільки межах свого регіону, але й в інші області.

Для розрахунку чистої теперішньої вартості використаємо табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Розрахунок чистої приведеної вартості грошового потоку при реалізації озимої пшениці

Місяці	Чистий грошовий потік, грн.	Ставка дисконту, %	Дисконтований чистий грошовий потік, грн.
Вересень	0	15	0
Жовтень	0	15	0
Листопад	0	15	0
Грудень	0	15	0
Січень	0	15	0
Лютий	0	15	0
Березень	0	15	0
Квітень	0	15	0
Травень	0	15	0
Червень	0	15	0
Липень	0	15	0
Серпень	0	15	0
Вересень	0	15	0
Жовтень	3772000	15	533092
Всього	3772000	—	533092

$$NPV = 533092 - 2498720 = -1965628 \text{ грн.}$$

Отриманий результат нижче нульового значення, це свідчить про те що проект збитковий, його варто відхилити.

Підводячи підсумки, впровадження двох варіантів бізнес-планів, можна зробити висновок що проект реалізації моркви є прибутковим та його варто прийняти. Бізнес-план щодо реалізації озимої пшениці виявився збитковим. Тому ТОВ «ДНІПРО» може впевнено реалізовувати бізнес-план по впровадженню моркви до свого асортименту продукції.

ВИСНОВКИ

У роботі було досліджено поняття «бізнес-план» з різних точок зору що дало змогу визначити, що бізнес-план – це основний документ, який визначає необхідність створення нового підприємства, саме ньому наводяться основні характеристики та прогнозовані фінансові показники, серед яких, зазвичай, такі: загальна потреба в стартовому капіталі; схема фінансування нового бізнесу, запропонована засновниками; очікувані терміни повернення вкладеного капіталу інвесторам (кредиторам) і деякі інші. Розглянуто найбільш вживані класифікації, що дало змогу створити універсальну класифікацію бізнес-плану. В роботі наведено декілька структур бізнес-планів, найбільш вживаною є та яка складається з: титульного аркуша, вступної частини, аналізу положень справ в галузі, сутності проекту, плану маркетингу, виробничого плану, організаційного плану, оцінки ризиків, фінансового плану. Бізнес-планування відображає можливості підприємства та негативні наслідки, що робить його зрозумілим, як для інвесторів, так і кредиторів.

Проаналізувавши показники різних культур було виявлено різкі зміни урожайності, що дало змогу запропонувати шляхи вдосконалення. За допомогою зовнішнього аналізу виявлено як сильно впливають різні фактори на конкурентоспроможність підприємства. Проведено техніко-економічний та фінансовий аналіз підприємства для виявлення слабких сторін, які потребують уваги та впровадження заходів щодо їх вдосконалення.

За результатами дослідження запропоновано та розроблено заходи для підвищення ефективності діяльності підприємства. Склавши декілька варіантів розвитку підприємства було в повній мірі оцінено переваги та недоліки кожного варіанту. Проведений у роботі аналіз щодо впровадження нової продукції, а саме моркви, показав необхідність впровадження розробки бізнес-планування для ефективної і прибуткової діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрного підприємства: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
2. Аньшін, В. М. Розробка бізнес-плану: навч. посібник / В.М. Аньшін. – Вид-во: «Справа», 2013. – 280 с.
3. Артем'єва Т. А. Бізнес-планування інвестиційних проектів як основа реалізації стратегії розвитку компанії / Т. А. Артем'єва, А. І. Федоренко. – Вид-во: «Альпіна-Паблишер» – 2017. – 358 с.
4. Баринов В. А. Бизнес-планирование : Учебное пособие / В. А. Баринов. – М. : ФОРУМ, 2009. – 256 с.
5. Бадьин Г. М. Будівельне виробництво: основні терміни та визначення: Навчальний посібник / Г. М. Бадьин, В. В. верст, В. Д. Ліхачов, А. Ф. Юдіна. – СПб. : АСВ, СПбГАСУ, 2006. – 276 с.
6. Бекетова О. Н. Бізнес-планування: Конспект лекцій / О. М. Бекетова. – М. : Ексмо, 2007. – 160 с.
7. Бгашев М. В. Бізнес планування: Навчальний посібник / М. В. Бгашев – Вид-во "Амір", 2018. – 282 с.
8. Бланк І. А. Управління використанням капіталу: Навчальний посібник / І.А. Бланк – К. : Ельга, 2002. – 656 с.
9. Богомолова В. А., Бізнес-планування: навч. посібник / В. А. Богомолова, Н. М. Білоусова, О. В. Кублашвілі, Р. Ю. Ролдугина, 2014. – 250 с.
10. Борисова А. Б. Великий економічний словник / А. Б. Борисова. – Вид-во: «Книжковий світ», 2003. – 305 с.
11. Бутко М. П. Становлення вітчизняного ринку в умовах євроінтеграції: монографія / М. П. Бутко, І. В. Соломаха. – Чернігів : ЧНТУ, 2017. – 294 с.
12. Буров В. П. Бизнес-план фирмы. Теория и практика : Учебное пособие / В. П. Буров. – М. : НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 192 с.

13. Валигурский Д. И. Организация предпринимательской деятельности: Учебник / Д. И. Валигурский. – М. : Дашков и К, 2012. – 520 с.
14. Васильців Т. Г. Бізнес-планування : Підручник / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. Лупак. – Київ : Вид. «Знання», 2013. – 207 с.
15. Гетало В. П. Бізнес-планування : Навчальний посібник / Г. О. Гончаров, В. П. Гетало, А. В. Колісник. – К. : Професіонал, 2008. – 240 с.
16. Гомола А. И. Бизнес-планирование : Учебное пособие / А. И. Гомола, П. А. Жанин. – 4-е изд. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 144 с.
17. Грачев, С. А. Бізнес-планування: навч. посібник / С. А. Грачов, М.В. Рахова, А. К. Холодна, Вид-во: «ВЛГУ», 2017. – 78 с.
18. Джакубова Т. Н. Бизнес-план: расчеты по шагам : Учебное пособие / Т. Н. Джакубова. – М. : Финансы и статистика, 2014. – 96 с.
19. Зрібняк Л. Я., Ільчук М. М. Організація і планування сільськогосподарського виробництва: навч. посібник / Л. Я. Зрібняк, М. М. Ільчук. – К. : ЗАТ «Нічлава» – 257с.
20. Кільдеева Р.А.,Складання бізнес-плану підприємства. Теорія та практика: Навчальний посібник. – Петропавловськ-Камчатський: КамчатГТУ, 2005. – 150с.
21. Красник В. В. Коммерческая электроэнергетика : Словарь-справочник. М. : Энас, 2006. – 320 с.
22. Лапигіна Ю. М. Бізнес-план. Стратегії і тактика розвитку компанії / Ю. М. Лапигіна. – М. : Омега-Л, 2012. – 272 с.
23. Липсиц І. А. Бізнес-план – основа успіху: Практичний посібник / І. А. Липсиц. – 2-е вид. перероб. і доп. – М. : Справа, 2012. – 112 с.
24. Литвиненко О. Д. Організація управління розвитком матеріально-технічної бази підприємства / О. Д. Литвиненко, А.А. Литвиненко // Управління розвитком: зб. наук. статей. – Х.: ХНЕУ, 2006. – № 7. – С. 16 – 19.
25. Лопатников Л. И. Оцінка бізнесу: Словник-довідник / Л. И. Лопатников, В. М. Рутгайзер. – М. : Маросейка, 2010. – 306 с.
26. Мец, В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навчальний посібник / В. О. Мец. – К., 2003. – 280 с.

27. Морошкин В. А. Бізнес-план. Методика складання / В. А. Морошкин, В. П. Буров, Новіков О.К. – М. : ИНФРА – М, 2010. – 225 с.
28. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві: підручник / В.М. Нелеп. – К. : КНЕУ, 2004. – 495 с
29. Орлова Е. Р. Бизнес-план: основные проблемы и ошибки, возникающие при его написании: Учебное пособие / Е. Р. Орлова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Омега-Л, 2012. – 152 с.
30. Основська Г. В. Основи менеджменту: Навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2006. – 664 с.
31. Павленко, А. Ф. Трансформація курсу «Економічний аналіз діяльності підприємства»: наукова доповідь / А. Ф. Павленко, М. Г. Чумаченко. – К. : КНЕУ, 2001. – 88 с.
32. Петухова С. В. Бизнес-планирование : как обосновать и реализовать бизнес-проект : Практическое пособие / С. В. Петухова. – М. : Омега-Л, 2013. – 171 с.
33. Петухова С. В. Бизнес - планирование : Учебник / С. В. Петухова. – М. : Омега – Л, 2009. – 236 с.
34. Піскунова О. Г. Методичний посібник зі створення бізнес-плану: Навчальний посібник / Є. Г. Піскунова. 2010. – 93 с.
35. Попадюк Т. Г., Бізнес-планування: Підручник / Т. Г. Попадюк, В. Я. Горфінкеля. – М. : Вузівський підручник; ИНФРА-М, 2015. – 296с.
36. Разработка бизнес-плана проекта : Монографія / Т. С. Бронникова. – Ярославль-Королев. : ИД «Канцлер», 2009. – 176 с.
37. Сатаев, А. М. Азбука бизнес-планирования : Учебное пособие / А. М. Сатаев. – М. : Юриспруденция, 2013. – 128 с.
38. Соловійова М. Ф. Організація виробництва на сільськогосподарських підприємствах: практикум / М. Ф. Соловійова. – К. : Урожай, 1995 – 446с.
39. Уткин Э. А. Бизнес-план компании / Э. А. Уткин. – М. : Изд-во «ЭКМОС», 2012. – 102 с.

40. Уткин Э. А. Бизнес-план. Как развернуть собственное дело / Э.А. Уткин, А. И. Кочеткова – М. : Эксмо, 1998. – 4 с.
41. Ушаков І. І. Бізнес-план / І. І. Ушаков. – СПб. : Пітер. : Ил. – (Серія «Практика менеджменту»). 2005. – 223 с.
42. Фролова Т. А. Економіка підприємства: Конспект лекцій / Т. А. Фролова. – Таганрог: ТТІ ПФУ, 2012. – 112 с.
43. Хомкин К. А. Инновационный проект. Подготовка для инвестирования / К.А. Хомкин. – М. : Дело АНХ, 2014. – 120 с.
44. Черняк В. З. Бизнес планирование : Учебник / В. З. Черняк. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 470 с.
45. Шаш Н. Н. Бизнес-планирование для ВУЗов : Учебник / Н. Н. Шаш. – М. : Финансы и статистика, 2009. – 390 с.
46. Шевчук Д. А. Бизнес-планирование: Учебное пособие / Д. А. Шевчук. – Ростов н/д. : Феникс, 2010. – 208 с.
47. Шкурко В.Є., Бізнес-планування у підприємницькій діяльності: [навч. посібник] / В. Є. Шкурко, М. Ю. Нікітіна. – 2016. – 172 с.
48. Баранова В. О. Розробка бізнес-плану впровадження нового виду продукції // Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hneu.edu.ua/naukovi-vidannya/arhiv-vydan-molodizhnyj-visnyk/>
49. Аграрне інформаційне агентство «Agravery» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://agravery.com/uk/posts/show/na-hersonsini-virosuut-abluka-elitnih-sortiv-polskoi-selekcii>
50. Єдиний державний веб-портал відкритих даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://data.gov.ua>
51. Європейський банк реконструкції та розвитку [Електронний ресурс] . – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Європейський_банк_реконструкції_та_розвитку.

52. Інформаційне агентство «ПІК – Південна інформаційна Компанія» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://pik.ua/news/url/na-hersonschini-sporudzujut-shovische-holodilnik--dlja-kistochkovih>

53. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

54. Ти контролюєш – повне досьє на кожну компанію України [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=10992682&tb=file>

55. «ХЕРСОН Онлайн» – общественно-политическое интернет-издание. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://khersonline.net/novosti/ekonomika/118497-v-genicheske-agropredpriyatie-zapustilo-ceh-po-proizvodstvu-soka.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Визначення терміну «бізнес-план» у різних літературних джерелах

№	Автор	Визначення терміну бізнес-план
1	Попадюк Т.Г. [35]	докладний, чітко структурований, ретельно обґрунтований, динамічний, перспективний план розвитку конкретного напрямку бізнесу, який використовується для стратегічного планування, організації і координації робіт за проектом, переговорів з кредиторами та інвесторами, залучення учасників проекту.
2	Шкурко В. Е. [47]	це основний документ інвестиційного проекту, що надається інвестору, в якому в короткій формі і загальноприйнятій послідовності викладаються суть, основні характеристики, фінансові результати і економічна ефективність проекту.
3	Богомолова В.А. [9]	це основний документ, що визначає і регулює підприємницьку діяльність організації (підприємства).
4	Кільдеева Р.А. [20]	короткий, точний, доступний і зрозумілий опис передбачуваного бізнесу, найважливіший інструмент при розгляді великої кількості різних ситуацій, що дозволяє вибрати найбільш перспективні рішення і визначити засоби для їх досягнення.
5	Липсиц І. А. [23]	документ внутрішньо фірмового планування, викладає всі основні аспекти планування виробничої і комерційної діяльності підприємства, аналізує проблеми, з якими воно може зіткнутися, а також визначає способи вирішення фінансово-господарських завдань
6	Орлова Е.Р. [29]	об'єктивна оцінка власної підприємницької діяльності підприємства, і в той же час необхідний інструмент проектно-інвестиційних рішень відповідно до потреб ринку і ситуацією, що склалася.
7	Уткін Е. А. [40]	програма дій підприємця, обґрунтована цільовим аналізом кон'юнктури ринку, інвестицій, товарів, послуг, власних завдань і ресурсів.
8	Бгашев М.В. [7]	програма діяльності і / або розвитку бізнесу господарюючого суб'єкта, де розробляються стратегія і тактика, спрямовані на досягнення цілей організації, і заснована на потребах ринку і можливості отримання необхідних виробничих ресурсів.
9	Бланк І. А. [8]	основний документ, який розробляється та надається інвестору по інвестиційному проекту при загрозі його банкрутства, в якому коротко в загальноприйнятій послідовності розділів викладаються головні характеристики проекту та фінансові показники, пов'язані з їх реалізацією.
10	Морошкин [27]	являє собою документ, який описує аспекти майбутнього комерційного підприємства, аналізує проблеми, з якими воно може зіткнутися, а також встановлює способи їх вирішення.
11	Бекетова О.Н. [6]	короткий, точний, доступний і зрозумілий опис ймовірного бізнесу, найважливіший інструмент при розгляді великої кількості різних ситуацій, що дозволяє вибрати найбільш перспективні рішення і визначити засоби.

Продовження табл. 1.1

12	Краснік В.В. [21]	план реалізації підприємницького проекту. Оптимальним за структурою і змістом вважається бізнес-план, що включає розділи: мети і завдання проекту; узагальнене резюме, основні параметри бізнес-плану; характеристика продуктів, товару, робіт, послуг, що надаються споживачеві; аналіз і оцінка кон'юнктури ринку збуту, попиту, обсягів продажів; план (програма) дій і організаційні заходи; ресурсне забезпечення проекту; ефективність проекту.
13	Ушаков І. І. [41]	це документ, який описує всі основні аспекти майбутнього підприємства або проекту, аналізує всі проблеми, з якими воно може зіткнутися, а також визначає способи вирішення цих проблем.
14	Лапигін Ю. Н. [22]	являє собою детальний перспективний план розвитку конкретного бізнесу, що складається для організації та координації робіт по проекту, проведення переговорів з кредиторами та інвесторами, а також для залучення учасників проекту з числа потенційних.
15	Лопатніков Л.І. [25]	документ, що виробляється новою або діючою фірмою, компанією, в якій систематизуються основні аспекти наміченого комерційного заходу.
16	Борисова А.Б. [10]	план, програма здійснення бізнес-операцій, дій фірми, що містить відомості про фірму, товар, його виробництві, ринках збуту, маркетингу, організації операцій та їх ефективності.
17	Бад'їн Г. М. [5]	здійснення інвестиційного будівельного проекту-зведений плановий документ, який складається на стадії розробки інвестиційного проекту. У ньому визначаються цілі проекту, його достовірність, і ефективність, обґрунтовуються засоби і способи виконання всіх робіт по проекту.
18	Фролова Т.А. [42]	є цільовим, програмним документом, який представляє собою систему: розрахунків; техніко-економічних обґрунтувань; сукупність економічних показників; опис заходів і дій.
19	Піскунова Е.Г. [34]	документ, що визначає стратегію і тактику ведення бізнесу, вибір мети, техніки, технології, організації виробництва і реалізації продукції.
20	Артем'єва Т.Д., Федоренко О.І. [3]	планування виробничо-економічної діяльності компанії на найближчий і віддалений періоди відповідно до потреб ринку і можливостей отримання необхідних ресурсів.

Додаток Б

Таблиця Б.1

Існуючі класифікації бізнес-планів

Автор	Ознака	Зміст
Грачева С.А. [17]	за характером деталізації	за такою ознакою розглядаються два види планування: техніко-економічне –передбачає розробку системи основних показників розвитку підприємства та оперативно-виробниче – деталізує техніко-економічні плани, доводячи поточні планові завдання до підрозділів підприємства з розбивкою за термінам
	за ступенем невизначеності в плануванні	розрізняють планування: детерміноване, яке передбачає наявність функціональних чи жорстко детермінованих зв'язків, коли кожному значенню факторної ознаки відповідає цілком визначене не випадкове значення результативної ознаки; розподіл усіх, що складається в науковому передбаченні стану об'єкта в певний момент майбутнього, засноване або на аналізі тенденцій соціально-економічного розвитку об'єкта, або на використанні нормативних розрахунків
	за змістом	бувають: організаційно-технологічні, соціально-трудова, постачальницько-збутова, фінансово-інвестиційні та плани бізнес- планування.
	за рівнем управління	фірмове (корпоративне) – відноситься до підприємства в цілому або до управлінської ланки вищого рівня; цехове або міжцехове – на рівні підрозділів; внутрішньоцехове – на нижньому рівні (ділянка); бригадне чи виробниче (бригада, робоче місце)
	за методами обґрунтування	бувають: адміністративні (централізовані або директивні), індикативні та ринкового самоуправління
	за терміном планування	поділяються на: довгострокові (від 3-х років), середньострокові (від 2 до 3 років) та короткострокові (до 1 року)
	за орієнтацією ідей	реактивне (націлено в минуле); інактивне (приспособлене до теперішнього); преактивне (спрямоване в майбутнє); інтерактивне (з'єднує в собі кращі ідеї попередніх видів) планування
	за стадією розробки	попередньо пов'язане з розробкою проектів планів; остаточне пов'язано з остаточним узгодженням і затвердженням плану, після чого він вступає в законну силу.
	за ступенем точності	виділяють: збільшене та уточнене планування

Продовження табл. Б.1

Богомолова В.А. [9]	за сферою застосування	поділяються на технічні, організаційні, економічні, соціальні, екологічні, змішані
	за специфікою предмету планування	монопроекти (окремий проект), мультипроекти (кілька монопроектів, об'єднаних загальним управлінням)
	за масштабністю проекту	в залежності від масштабу проекти можуть бути представлені такими видами: міждержавні, міжнародні, національні, міжрегіональні, регіональні, муніципальні, міжгалузеві, галузеві, корпоративні, відомчі, однієї організації
	залежно від термінів реалізації	поділяються на короткострокові – до трьох років, середньострокові – від трьох до п'яти років і довгострокові – понад п'ять років
	за рівнем складності	прості, складні і дуже складні
	за очікуваним результатом	кількісний, професійний склад учасників бізнес-планів визначається масштабом, змістом, результативністю і фазами життєвого циклу проекту
	за складом учасників	входять: ініціатор, замовник, інвестори, керівник проекту, команда проекту, залучені юридичні, консалтингові, інжинірингові спеціалізовані організації
Джакубова Т.Н. [18]	За типом (основною сферою діяльності, в якій існує проект)	технічний, організаційний, економічний, соціальний, змішаний тип
	за класом (склад, структура та його предметна область)	монопроект (окремий проект різного типу, виду і масштабу), мультипроект (комплексний проект, що складається з ряду монопроектів і вимагає застосування многопроектної управління); мегапроект (цільові програми розвитку регіонів, галузей та інших утворень, що включають в свій склад ряд моно- і мультипроектів)
	за тривалістю (тривалість періоду здійснення проекту)	короткострокові (до 3 років), середньострокові (від 3 до 5 років), довгострокові (понад 5 років)
	за складністю (ступінь фінансової, технічної чи іншої складності)	прості, складні та дуже складні
	за видом (характер предметної області проекту)	інноваційні, організаційні, науково-дослідні, навчально-освітні та змішані

Додаток В

Таблиця В.1

Структура бізнес-плану за міжнародними стандартами

	Назва організації, що розробила структуру бізнес-плану		
	ЮНІДО	КПМГ	ЄБРР
Елементи структури	1. Резюме 2. Опис галузі й компанії 3. Опис послуг (товарів) 4. Продажі і маркетинг 5. План виробництва 6. Організаційний план 7. Фінансовий план 8. Оцінка ефективності проекту 9. Гарантії й ризики компанії 10. Додатки	1. Титульний лист 2. Меморандум про конфіденційність 3. Резюме 3.1. Короткий огляд 3.2. Пропонована продукція й послуги 3.3. Місія, цілі й завдання 4. Продукція й послуги 4.1. Вступ 4.2. Продукція й послуги 4.3. Супутні товари й послуги 5. Аналіз ринку й галузі 5.1. Використання продукту й послуги 5.2. Демографічний аналіз 5.3. Конкуренція 5.4. SWOT–аналіз 6. Цільові ринки 6.1. Цільові споживачі 6.2. Географія цільового ринку 6.3. Ціноутворення 7. Стратегії реклами й просування 7.1. Стратегія просування 7.2. Способи поширення реклами 7.3. Прогноз продажів 8. Управління 8.1. Організація й основний персонал 8.2. Постійне споживання активів 8.3. Витрати на підготовку виробництва 9. Фінансовий аналіз 9.1. Собівартість реалізованої продукції 9.2. Аналіз беззбитковості 9.3. Кількісний аналіз 9.4. Доходи й витрати 9.5. Рух грошових коштів 9.6. Баланси підприємства 9.7. Ризики 10. Додатки	1. Титульний лист 2. Меморандум про конфіденційність 3. Резюме 4. Підприємство 4.1. Історія розвитку підприємства і його стан на момент створення бізнес-плану, опис поточної діяльності 4.2. Власники, керівний персонал, працівники підприємства 4.3. Поточна діяльність 4.4. Фінансовий стан 4.5. Кредити 5. Проект 5.1. Загальна інформація про проект 5.2. Інвестиційний план проекту 5.3. Аналіз ринку, конкурентоспроможність 5.4. Опис виробничого процесу 5.5. Фінансовий план 5.6. Екологічна оцінка 6. Фінансування 6.1. Графіки одержання й погашення кредитних коштів 6.2. Застава й поручництво 6.3. Обладнання й роботи, які будуть фінансуватися за рахунок кредитних коштів 6.4. SWOT–аналіз 6.5. Ризики й заходи щодо їх зниження 7. Додатки

Додаток Г

Таблиця Г.1

Види діяльності ТОВ «ДНПРО»

Види діяльності	№	КВЕД
Основні	01.11	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур;
Другорядні	01.13	Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів;
	01.21	Вирощування винограду;
	01.24	Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів;
	01.61	Допоміжна діяльність у рослинництві;
	01.63	Післяурожайна діяльність;
	10.39	Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів;
	10.41	Виробництво олії та тваринних жирів;
	10.61	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;
	10.71	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;
	46.21	Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;
	84.13	Регулювання та сприяння ефективному веденню економічної діяльності;
47.11	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.	

Додаток Д

Підприємство _____	Дата (рік, місяць, число) _____	КОДИ
Територія _____	за ЄДРПОУ _____	2019 01 01
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОАТУУ _____	
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур(крім рису), бобових культур і насіння олійних культур _____	за КОПФГ _____	
Середня кількість працівників ¹ <u>494</u>	за КВЕД _____	0.11
Адреса, телефон _____		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку _____		
за міжнародними стандартами фінансової звітності _____		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.**

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 823	2 246
Основні засоби	1010	15 961	17 568
первісна вартість	1011	35 923	40 285
знос	1012	19 962	22 717
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	8 275	12 712
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	9 350	14 192
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	1 075	1 480
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	687	687
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	26 746	33 213
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	25 128	26 751
Виробничі запаси	1101	4 547	3 585
Незавершене виробництво	1102	13 483	12 828
Готова продукція	1103	7 030	10 271
Товари	1104	68	67
Поточні біологічні активи	1110	7	7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 779	4 290
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	40	570
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	853	125
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	327	214
Готівка	1166	46	76
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	31 134	31 957
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	57 880	65 170
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	93	93
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	56 594	63 371
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	56 687	63 464
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	406	453
розрахунками з бюджетом	1620	411	673
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	156	239
розрахунками з оплати праці	1630	220	135
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	206
Усього за розділом III	1695	1 193	1 706
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	57 880	65 170

Підприємство

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ

2019 | 01 | 01

(найменування)

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.**

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	45 760	37 296
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(36 371)	(30 187)
Валовий:			
прибуток	2090	9 389	7 109
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	4 793	4 269
Адміністративні витрати	2130	(2 478)	(2 307)
Витрати на збут	2150	(3 483)	(1 347)
Інші операційні витрати	2180	(1 227)	(1 370)
у тому числі:	2181		
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю		908	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	6 994	6 354
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	79	46
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(296)	(42)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	6 777	6 358
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	6 777	6 358
збиток	2355	(-)	(-)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6 777	6 358

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	35 252	21 969
Витрати на оплату праці	2505	7 778	7 056
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 166	2 634
Амортизація	2515	2 759	2 975
Інші операційні витрати	2520	4 759	7 967
Разом	2550	55 710	42 601

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
Підприємство _____	за ЄДРПОУ _____			
Територія _____	за КОАТУУ _____			
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОПФГ _____			
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур(крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД _____	0.11		
Середня кількість працівників ¹ 471				
Адреса, телефон _____				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку _____				
за міжнародними стандартами фінансової звітності _____				

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.**

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2 246	2 481
Основні засоби	1010	17 568	23 444
первісна вартість	1011	40 285	48 290
знос	1012	22 717	24 846
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	12 712	19 015
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	14 192	20 901
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	1 480	1 886
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	687	687
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	33 213	45 627
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	26 751	39 658
Виробничі запаси	1101	3 585	5 895
Незавершене виробництво	1102	12 828	15 825
Готова продукція	1103	10 271	17 840
Товари	1104	67	98
Поточні біологічні активи	1110	7	23
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 290	10 478
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	570	23
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	125	267
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	214	1 104
Готівка	1166	76	86
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	31 957	51 553
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	65 170	97 180
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	93	93
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	63 371	93 111
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	63 464	93 204
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	453	523
розрахунками з бюджетом	1620	673	1 042
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	239	302
розрахунками з оплати праці	1630	135	446
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	206	1 663
Усього за розділом III	1695	1 706	3 976
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	-	-
Баланс	1900	65 170	97 180

Підприємство

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ		
2020	01	01

(найменування)

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.**

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003**I. Фінансові результати**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	71 273	45 760
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(33 696)	(37 29)
Валовий: прибуток	2090	37 577	8 481
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	4 456	4 793
У тому числі: дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	4 456	4 793
Адміністративні витрати	2130	(2 612)	(2 478)
Витрати на збут	2150	(6 796)	(3 483)
Інші операційні витрати	2180	(2 942)	(319)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	2 942	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	29 683	6 994
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	57	79
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(-)	(296)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	29 740	6 777
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	29 740	6 777
збиток	2355	(-)	(-)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	29 740	6 777

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	47 637	35 252
Витрати на оплату праці	2505	9 656	7 778
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 931	3 166
Амортизація	2515	2 129	2 755
Інші операційні витрати	2520	9 153	4 759
Разом	2550	72 506	53 710

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-